IL HABIB

Joħroġ cull nhar ta tlieta, barra mil gimgha il Cbira u il gimgha ta Labsi.—L'imsieħbin ta Malta u Ghaŭdex jisŭielhom, bil Posta b'collox, tliet xelini fis-sena, li jistghu jitħallsu xelin cull erba' xhur, bil kuddiem. Ta Barra, jisŭielhom xelin actar fis-sena u jaħtieġ iħallsu ghall'inkas bis sitt xhur fuk. Min ma javżax xahar kabel taghlaklu is-sena, jirtabat ghal oħra.—Ebda chitba li tasal f'idejn id-Direttur ma tarġa tirtadd l'ura.

Imżeŭŭak b'cull xorta ta daŭl, ta taghlim, ta aħbarijet u ta moghdija taż-żmien: imma dejjem nisrani u *ħabib tal-kalb.*

Proprietarju: il *Cumitat tal Ghakda tal Appostulat tat-Talb*, li kankal u sejjer imexxi dan il kari tajjeb, ghall gid tal Maltin.

Direttur: is-Sur Ġużè Muscat-Azzopardi (strada santa Lucija, numru 89.)

Amministratur: is-Sur Anġ Galea (str. Brittanica, numru 53).

Stamperija: *G. Muscat* (strada sant'Orsla, numru 213).

IT-TIENI SENA. IT-TLIETA, ID-9 TA DICEMBRU, 1913. Nru. 94.

Inbiercu b'kalbna collha il ĦABIB, gażetta bil Malti, u nirriccmandaŭħ lir-Reverendi Cappillani, biex ixerrduħ kalb l'insara tal Parroċċi taħħom, għax nistenneŭ minnu gid cbir.

Mil Belt, fid-19 ta Jannar, 1912.

† P. Arciskof u Iskof.

Aħbar.

M'illum il-kuddiem, ma joħorġux iżjed *Avviżi* mal cantunieri għar-reciti tat-tiatrin tal *Unjoni Cattolica*, għax isiru b'li stedin. Min ma tasallux li stedina u icun jixtiekha, jista' imur jitlobha il *Palazz Caraffa* (strada Forni, numru 94), f'li stess *Circlu tal Unjoni Cattolica*.

Cliem tad-deheb.

XI.

Ħakkna il għacs ?

Tabilħakk li da 'l għacs, li jinsab f'Malta, chien ilu, minn żmien, jinħass; imma hu tabilħakk ucoll, li, dan l'aħħar, fakka, ħabta u sabta, bħala sajjetta u nfexx fil kaŭŭa tal ħruxija tiegħu, jaħchemm ma cullimchien, u jagħfas bl'icreħ, f'min iżied u f'min ankas, lil cullħadd. Ħàġa li iġġagħlec tas-seŭ taħseb: da 'l għacs ŭaka, b'di 'l herra u hecc f'dakka ŭaħda, fuk Malta, fiż-żmien, seŭ seŭŭa, li f'Malta daħlu isaltnu bix-xegħla ta li sfaċċatâġni taħħom daŭc iż-żeŭġ cbar abbużi, li huma ir-rappresentazjonijet u il canzonettisti f'xi uħud miċ-ċinematografi, u il moda infami u mokżieża tal lbies tan-nisa.—Imma, din ma hix ħlief combinazjoni, forsi xi uħud igħidu. Jiena lil daŭn li igħidu hecc, ma nokgħodx immerihom; biss ngħidilhom: Sejjħu, kajjmu minn ġo kabarhom lil daŭc il popoli u nazzjonijet, li, bħalma rajna l'ura, geŭ milħuka mil għacs u il ġuħ, li biħ Alla chien heddidhom; u ġagħluhom lil daŭn il popoli igħidu bħalcom u flimchien magħcom, li dac il għacs taħħom chien combinazjoni, u m'hux castig t'Alla.

Għandna biż-żejjed il għaliex naħsbu u nibżgħu li dan tagħna hu castig għal daŭc iż-żeŭġ xorta ta abbużi, li barra mil cbar ħsarat, li għamlu u kiegħdin jagħmlu fl'erŭieħ, avvileŭ u screditaŭ għall' aħħar maddinja il Maltin. Bosta u bosta huma li strangieri, li collha mistagħġbin u scandalizzati, tismaħħom igħidu: «Conna dejjem nisimgħu isemmu u ifaħħru lil Malta għall cbira għożża u il kima lejn ir-Religjon; u għall'onestà tan-nisa Maltin. Imma, issa kiegħdin naraŭ b'għajnejna il maklub ta dac li conna nisimgħu fuk Malta»;—u għandhom għax jistagħġbu bîna il barranin. U x'in huma xi uħud miċ-ċinematografi ? Ngħid għal daŭc iċ-ċinematografi, li fukhom tchellmet minn fuk l'artali u minn fuk il pûlpti, l'Aŭtorità tal Capijet tal Cnisja; u fukhom ngħidu chif din l'Aŭtorità iddichjarathom; ngħidu scond ma jilmintaŭ fukhom, ta cull darba, il gażetti, u bosta minn daŭc in-nies li imorru hemm geŭ, biex jaraŭ u jisimgħu, għalchemm, daŭn għandhom, mill'eŭŭel, ma imorru xejn. Ngħidu, immela, li postijet bħal daŭn, huma it-Trabocc tad-demonju; huma il Forġa infernali, fejn tinħadem il foxxna, li biha id-demonju jakbad l'erŭieħ, biex ixattabhom u iŭaddabhom ġo kieħ l'Infern. U, b'dan collu, iċ-ċinematografi huma dejjem mimlijin bin-nies, irgiel u nisa, cbar u żghar. Fihom imorru, bil mistrieħ collu tal conxeeza, il capijet tal familja, b'marthom, bix-xebbiet u bit-tfal taħħom; fihom imorru saħansitra nies magħdudin b'nies tar-ruħ, forsi icunu għadhom gejjin mil Cnisja, forsi icunu nieżlin minn ŭara il confissjonarju, jecc mux ucoll minn fuk il mejda tat-Tkarbin. Ħalli jipprojbixxu il Capijet tal Cnisja; ħalli iħanbku il predicaturi; ħalli iŭiddbu id-Diretturi tal erŭieħ,—«jecc ma ncunx nicseb ħlief żeŭġ soldi, niccuntenta nibka bil ġuħ, biex immur fiċ-ċinematografu.»—Daŭn il chelmiet kalet, m'ilux, ŭaħda fkira, li tgħix billi tittallab il carità; u ta cull fil għaxija tmur ma żeŭġha u b'uliedha fiċ-ċinematografu. U hecc saru jagħmlu xi tfal tal fkar, li jeŭ jisirku jeŭ jitolbu ŭara il bŭieb, biex icollhom il flus għaċ ċinematografu, minn fejn joħorġu collha ferħana jagħmlu il mutetti u itennu il għana, li icunu semgħu u icunu raŭ mil canzonettisti...

(*Jissocta*) S.A.S.

Naħal fuk il ŭard.

RELIGJON— Malta saret nisranija bil ħidma tal Appostlu San Paŭl u chellha b'eŭlieni Iskof taħħa il San Publju: imma b'dan ma 'rridx ngħid li in-nies collha tal Gżira ħaddnu sa minn dac iż-żmien il fidi ta Cristu. Hemm ragjunijet biex iġagħluna nifhmu li il paganiżmu (kima tal allat foloz) baka' haŭn sa bosta żmien ŭara u li sal aħħar tal ħames sêclu (*ħames mit sena*) fuk it-tŭielid tal Messija chienet f'din il Gżira għadha tintgħata kima lill Ercole u lill Ġunone.— *Li Mħallef De Bonu*, f'li *Storia della Legislazione*, faċċata 328.

STORJA—M'hi xejn ħaġa sgura li il Goti u il Vandli ħadu għal xi żmien il Malta taħt idejhom, chif iridu igħidu xi uħud. Belliżarju, jecc giè haŭn minn Skallija, ma kagħdx ħlief jum biss; u Procopju, li isemmi dic il migja, ma igħidx li Belliżarju cheċċihom minn haŭn u ħa 'l Malta taħt idejħ. Hecc ucoll id-Diploma tas-sena 489, fejn jissemma li Odöacri tà lil Ministru tiegħu xi flus fuk il gżira *Melita*, jitchellem minn *Melita tad-Dalmazja*, mhux mil *Gżira tagħna* (in provincia Dalmatiarum insulam Melitam).

CUNSILL TAL POPLU—Fil 15 ta ġunju 1802, ŭara li Cameron sgura lill Maltin li ir-Re tal Inghilterra chien tahom *it-tgaŭdija tad-Drittijet collha għeżież għalihom, chif ucoll tal Cnejjes u tar-Religjon imkaddsa taħħom, ta persunithom u ta ħŭejjiġhom,* giè maktuħ li il *Cunsill Populari*, bl'isem ta *Cungress Nazzjonali*, chellu icun fiħ Cunsilieri *mija u erbgħa*; u chellhom jiġu magħżulin hecc: 14 mil li Mdina, ir-Rabat u ħad-Dingli—12 mil Belt—4 mil Birgu—4 mill'Isla—4 minn Bormla—5 minn Birchircara—2 minn ħ'Attard — 3 minn ħal Lija u ħal Balzan—12 minn ħal Kormi—4 min-Naxxar—3 minn ħal Għargħur—5 mil Mosta—8 minn ħaż-Żebbuġ — 4 mis-Siggieŭi—3 minn ħal Luka—1 mil Gudja—4 miż-Żurriek—2 mil li Mkabba—2 mil Krendi—5 minn ħaż-Żabbar—2 minn ħal Tarxien—u 1 minn ħal Għaxak.

CBAR TA MALTA—L'Aŭditur Brunu tŭieled fis-sena 1740 u miet fis-sena 1808: chien bin it-Tabib Ġanni Brunu u Rosolija Casha. Dun Ghejtan Brunu chien Kassis, illaŭrjat fit-Teologija u Cappillan tal Cavalieri tal Alvernja (ŭaħda mit-tliet fergħat tal Cavalieri franciżi). Chien laħak ucoll Commendatur tal Ordni ta San Ġŭann; u, mita, fi żmien il Grammastru Ximenes, sar Capitlu Generali biex jimtessu il Ligijet tal Cavalieri, is-Sittax il Balliju tal Ordni lîlu, b'vuci ŭaħda, għażlu b'Segretarju taħħom. Iżda, fuk collox, il Commendatur Fra Ghejtan Brunu chien Avucat mil cbar nett: għandu chienu imorru għall pariri seŭŭa il Cbarat tal Ordni u seŭŭa l'akŭa nies ta Malta. U bħala Avucat cbir chien giè magħmul Aŭditur, jigifieri Cunsilier, tal Grammastru Ximenes, chif imbagħd baka' ucoll ta Rohan u ta Hompesch; u, chiecu dan tal aħħar, mita Napuljun Bonaparti ħabat għall Malta, sama' minnu, ma chienx jiġri dac li ġara, għax l'Aŭditur Brunu, barra milli chien għaref fost il għorrief, chien patrijott u ragel fuk ir-rgiel. Is-Sultan Hompesch, ŭakt il Cunsill tal Cavalieri, chien iżommu ma genbu; u mita l'oħrajn chienu iħalluħ jisma' minnu, ma chienx jibdielu. Ŭara li ŭakgħa tal Cavalieri, żammeŭħ b'Aŭditur taħħom il Franciżi; u mita tchecceŭ daŭn minn Malta, żammeŭħ ucoll l'Ingliżi, għax dac chien ragel li cull-ħadd chellu fiħ fidi cbira. Chien imsemmi xejn inkas mas-Slaten tal Pajjiżi l'oħra: u l'Imperatur tar-Russja chien bagħtlu, b'rahan ta kima, tabacchiera tad-deheb imdaŭŭra bil brillanti u bl'isem tal Imperatur fukha. Ħalla legat ta għaxar t'elef scud lill Bibljoteca,

fejn hemm, b'tifchira, ir-ritratt tiegħu; u giè midfun *San Ġūann*, għalavolja mita miet chienu spiċċaū il Cavalieri u digà daħlu l'Ingliżi. Il kabar tiegħu jinsab fin-navi tan-naħa tal pulptu, seūūa-seū taħt l'arcata ta kuddiem is-Sacristija.

CLIEM IL GĦORRIEF— Jaħtieġ niccumbattu il Protestanti chif huma jiccumbattu lilna—chien igħid il Cardinal Vaughan lill Lady Harbert. Mhux cotba cbar, mhux cotba tal għerf, mhux cotba u gażetti collhom devozzjoni għandna bżonn: imma libretti *tas-sold il ūieħed*, b'racconti sbieħ u ħelūin: sbieħ, għax iħajjru in-nies jakraūhom u isaħħruhom għalihom; ħelūin, għax ma iħallux imrar fil ħalk u fil kalb. Dan għandu icun l'Appostulat ta li Stampa. Għaxar Chittieba minn daūn isibu għaxar t'elef Karrej u għaxar t'elef Karrej isibu mit elf ruħ b'ūidnejhom miftuħa biex jisimgħuhom igħidu xi kraū sabiħ fihom.

XEBĦ L'ILSNA— Il Malti u it-Taljan imisshom ma jakblu xejn bejniethom, għax m'humiex ħiergin minn għajn ūaħda: iżda isimgħu tlieta biss: *Ħobż mitluħ*, PANE SOLLEVATO; *ħsibt li int is-suk?*, CREDI D'ESSERE IN MERCATO?; *ir-rgiel ma jitchejjlux bil kasba*, GLI UOMINI NON SI MISURANO A CANNE. Dan it-Taljan ma ħlakniehx aħna: iltkajna miegħu fil Pedrocchi, li hu l'akūa Dizzjunarju tal Lingūa taljana; u min ma iridx jokgħod fuk il chelma tagħna, jista' ifittxu f'daūn il faċċati: 203, 251 u 436 tat-tieni volum. B'eżempji bħal daūn nistgħu nimleū nofs il *Ħabib* cull gimgħa.

ORTOGRAFIJA MALTIJA—*Ortografija* jigifieri *chif ticteb il cliem*; u tirnexxi f'dan billi tifhem il chelma mnejn tcun gejja. Mela, *ħadd* minn *ħdud*, *ħatt* minn *tħott* u *ħadt* minn *tieħu*; *għazza* minn *għazz (icla għazz)*, *għadsa* minn *togħdos* u *għatsa* minn *tagħtas*.

PROVERBJU—Musmar oħxon trid martell oħxon biex issammru.

CAJTA FL'AĦĦAR—Ūieħed minn tal Parlament taljan chellu il għâda misħuta li jakbad il bcejjeċ tax-xama minn fuk li mūejjed u jitfaħħom fil bût. Allura, darba ūaħda, chif chien sħun f'*Parlata* cbira fuk chemm miljuni sūiet il gūerra ta Tripli, bida igħajjat: *Atuna id-daūl! Il Poplu irid jara seūūa! Irridu id-daūl! Daūi, daūl!*; imma ūieħed mil Ministri kâm bil lajma collha u ūiegbu biddaħca f'fommu: *Nixtieku ħafna li niccuntentaūc: imma, ja ħasra, ma fadlilna l'ebda biċċa xemgħa!*

GAETANO GAUCI TRAMBLETT LL.D.

L'AĦĦAR ASSALT (1)

TAL

Forti San Michiel

(*traduzjoni ta Ġanni Sapiano-Lanzon*)

I.

Chien nhar ta Ħamis fil għodu, fit-30 ta Aūūissu 1565—is-sema chien micsi bi sħab l'ictar isūed, il berak ileħħ ūaħda f'ūaħda, ir-ragħad tkaūūa, u cull tant bdiet tfakka' xi sajjetta: mbagħad bdiet niezla xita tant kaūūija: imma ūara ftit kam riħ li donnu ried iūakka il ħitan, chines dac is-sħab isūed collu, u is-sema raġa safa bħalma chien.

Mustafà Bâxa; billi f'dic il ġurnata ried jati l'aħħar assalt kalil għall Forti San Michiel b'sitt elef Gannizzaru u Spahì, suldati ta ħila ūisk cbira fost chemm chellu taħt idejħ, stennieħ jisbaħ biex iħammel ittriek mit-tajn u il gebel li ix-xita chienet carcret maħħa; u mbagħad bagħat tliet elef suldat oħra il Birgu taħt il Forti ta Castilja, biex ibażża' l'assedjati, ħalli ma icollhomx ħila imorru għall pont li chien hemm

IN-NISEL TA MARIJA.

SUNETT.

Min hi katt dic illi b'cull ġmiel mimlija,
giet b'Sultana tas-Sema u l'art imkegħda:
dic li 'l bnedmin iżżomm mil kerk imbegħda,
u mn'Alla b'cull setgħa tinsab mogħnija?

Hi dic li ma ittifsitx bt'Adam il ħtija,
hi dic li mn'Alla fl'Eden giet imūegħda,
hi dic ix-Xebba u Omm b'cull grazzja mżegħda,
hi dic li għaffġet ras is-serp: Marija.

Fost ħafna cūiecheb tiddi bħala xemx,
bħal gilju tfuħ kalb ħafna xeūc u għolliek:
bi ġmielha tgħaxxak is-smeūūiet u l art.

Marija, mħabba lejc li ma tintemmx
Nisslilna, biex ruħna mil ħtija tfiek;
U iftacar li b'uliedec lilna ħtart.

NAZJU BONAVIA.

Tuissijet fuk is-saħħa.

(*jakbad fuk il għadd 93*)

Ūara li tchellimt fuk is-Saħħa li tinħtieġ fix-xebba u fil ġuvni kabel ma jitħajjru jiżżeūūġu, illum ngħid xi ħaġa fuk il Għakal u il Condotta taħhom.

Jena nifhem b'daūn: l'imgiba tax-xebba min-naħħa il ūaħda u tal ġuvni min-naħħa l'oħra.

Ix-xebba li ūieħed jagħżel għandha tcun imrobbija migbura, mogħtija għall faċendi tad-dar, li taftgħix bl'economija u tibża għall ħabba. Ġuvna li hi imtajjra, li ma taħsibx ħlief biex tiżżejjen u turi ruħha, u li dejjem tiġġiera l'haūn u l'hinn, ma għandcomx xi triduha; din moħħa katt ma irzetta biex iżżomm darha chif jixrak, actarx tfittex biex turi ruħha u tiddeverti, tkis li tilbes mill'aħjar u tiddejjen ucoll biex tiibes la moda, u ftit jeū xejn tcun taħseb fid-dar, fir-ragel u fit-tfal, jecc icollha Min-naħħa l'oħra, mara li m'hix imraūūmha għall facendi taddar minn ċcunitha ma tista' katt tieħu ħsieb id-dar taħħa mita tiżżeūūeġ, anche jecc żeūgħa icun jista' u igibilha min iserviha, għaliex min ma jafx jagħmel ħaġa hu stess ma jistax jiccmanda lis-sefturi biex jagħmluha seūūa.

Aħjar tieħdu ūaħda bieżla u taf tagħmel collox, milli tieħdu ūaħda bil flus, għaliex din jidrilha li billi għandha x'erba' ħabbiet tista' taħseb fix-xalar u mhux f'darha, dan igib il ħala u ir-rūina fid-dar; u, icollcom chemm icollcom, katt ma tmorru il-kuddiem. Spiss jiġri li mara ħâlja ūara ftit il baħar, biex jati għajnuna lil min chien kiegħed igħasses il Forti San Michiel.

It-Toroc b'għadd cbir ħafna ta artillerija u b'sittin canun mil cbar li chienu iūaddbu, bla mistrieħ ta xejn, ħadid u nar, chienu għoddhom, biex ngħid hecc, ġarrfuħ għal collox. Għalhecc il Maltin chellhom fl'aħħarnett jaħdmu mux ftit biex jirfdu minn l'aħjar li jistgħu il parapetti bit-travi, b'li njam u bil caxxi tat-terrapien u ħūejjeġ oħra bħal daūn li chienu giebu mil bini li ġarrfulhom l'għedeūūa.

Il Misilmin b'daūc il canuni collha fixcluhom sħiħ il Maltin, u setgħu jeħdu il Forti, u mbagħad il Birgu, billi rabtu ma daūc it-travi u is-sakaf ta li njam li chien iservi bħala riffieda għall caxxi tat-terrapien, xi ħbula ħoxnin u catnazzi, li bihom biċċa cbira minnhom bdeū jiġbdu chemm jifilħu b'għajjât tant cbir li fl'aħħarnett irnexxielhom iūakkfu collox. Imħabba f'hecc il Maltin ma chien fadlilhom ebda tâma li jibkgħu ħajjin. Collox chien spiċċa għalihom!—Il biċċa il cbira minnhom chienu micdudin bil kaūmien u bix-xogħol iebes, maħkurin bix-xemx, mejjtin bil ġuħ u bil

tispiċċa cull ma ħadet dota u dac ucoll li jakla' żeūgħa.

Ħaġa oħra nixtiek li icollha ix-xbejba li tagħżlu biex tgħammru maħħa: din hi li tcun ta fommha siechet. Din actarx ċaūla bajda fost in-nisa, imma aħtru ūaħda ta ftit cliem, għax min jitħaddet ūisk actarx jarra, u għaliex mara li tgħid dejjem, bħal raddiena tal ħalġ, ma issofruhiex, meta jinħtieġ ittemmu għomorcom maħħa.

U xi ngħid fuk il ġuvni? Dan għandu icollu il għakal u icun ta condotta tajjba. Jigifieri ma għandu icollu l'ebda ūieħed mill'agħar tliet vizzji, li huma: il logħob, ix-xorb u in-nisa.

Xbejbiet (u intom missierijet u ommijet ucoll) iftħu għajnejcom tajjeb fuk l'imgiba tal għarus. Taħsbux li, ūara it-tieġ, il ġuvni li għandu xi ūieħed minn daūn il vizzji sejjer jaktgħu. Dan katt ma icun; daūn ittliet vizzji jistaħbeū għal xi ftit żmien, imma jarġgħu jiffaċċaū fil bniedem li icun vizzjus, malli isib ruħu fl'occażjoni. Dan naraūh cull jum. Malli isib ruħu barra minn dar missieru, u isir câp ta daru, tagħmel x'tagħmel, martu ma trażżnux, u jarġa jinxtexed mal cumpanija li chien jagħmilha maħħa mita chien għażeb, u jitlak il daru, il martu u l'uliedu, biex icompli il vizzju li għalih hu mixħut. Ma hemmx bżonn ngħid x'deni jagħmlu daūn il vizzji fi gisem u fir-ruħ, imma biss inūissicom li igibu ir-rūina tal familja tant bit-titjir tal flus sa chemm iūasslu fil fakar, chemm ucoll bil ġlied u il gūaj ta geūūa id-dar. Mela, araū tajjeb jecc il ġuvni hux vizzjus, u ħallu fil genb l'imħabba, il ġmiel, il flus, il condizzjoni. Tintrigaūx minnu, jecc ma tridux issibu ruħcom ūisk agħar milli chiecu ma tiżżeūūġux u tibkgħu f'dar ommcom u missiercom.

(*Jissocta*) L. MANCHÉ.

Ma' dûarna.

—Illum, chif kiegħdin taraū b'għajnejcom, bdejna ngibu Rumanz ġdid, collu ġrajja ta Malta; *Rumanz* sabiħ tas-seū, li actar jixraklu l'isem ta *Storja*. M'hux minn daūc it-tūal, li ma jispiċċaū katt, u intemmuħ, bil għajnuna t'Alla, fi ftit gimgħat. Chitbu bit-Taljan l'Avucat Gaūci Tramblett u kalbu bil Malti is-Sur Ġann Sapiano-Lanzon. Taraū li, malli tibdeū takraūh, bla ma nokogħdu ndokku it-trumbetta biħ, jogħġobcom ħafna u tixtieku li ma jispiċċax, għax tissaħħru għalih. It-traduzjoni tas-Sur għatx, u issa mcaħħdin minn cull irpar cont taħseb li ma idumux ma jatu rūieħhom b'mirbuħa. Imma daūc il kalbiena żammeū iebes dic it-takbida u iccumbatteū b' tant ħila li Alla biss jaf chemm beżżgħu lil l'għedeūūa.—Tavlun ūieħed chien fadal biex jifred il Maltin mit-Toroc: imma f'din l'aħħar takbida it-Toroc ūebbsu rashom biex jakilgħuħ ħalli icunu jistgħu jidħlu geūūa. Għalhecc sammru f'tarf ta arblu ganċ tal ħadid oħxon u b'dan u b'xi rampili marbutin mal ctajjen bdeū ix-xogħol b' tant għajjât li mdorrija igħajjtu: fil ūakt li il biċċa il cbira tal esèrctu minbux u msaūūat minn Mustafà stess b'killa li ma bħalha tà is-salt biex jidħol. U cont ngħid li hi ħaġa li ma titūemminx li ma giebithiex li Storja, chif Mustafà, mimli bil killa u mixtiek ūisk li jirbaħ, mexa tant li kuddiem li laktuħ f'ūiċċu b'dakka ta gebla u' ūakkgħetlu it-turban fl'art.

Għaldakstant l'assedjati, xħin raū li itToroc kiegħdin jagħmlu dmirhom collu biex iūakkgħu dac it-tavlun, l'aħħar irpar li chien jifridhom mill'għedeūūa, għamlu dmirhom huma ucoll billi rabtu min-naħħa ta geūūa, xi

Sapjano-Lanzon saret b'rekka cbira u irnexxiet ŭisk.

—La kiegħdin insemmu is-Sur Sapiano-Lanzon, irridu ngħidu li hu jinsab impiegat mal Cumitat tal *Unjoni Cattolica*; u daŭc l'Imsieħbin li imur għandhom bir-rcevuti, għandhom igħarfuħ b'mibgħut mill'Amministratur tagħna.

— Billi bdejna ngibu dan ir-Rumanz li semmejna issa, ma ifisserx li aħna sejjrin inħallu barra il ġrajja *Tŭieldet minn ġdid*, tar-Reverendu Dun Giusepp Farrugia, li ħabbarna il gimgħa l'oħra. Joħorġu it-tnejn flimchien: u ma bdejnihomx it-tnejn illum, għax, billi din tal aħħar, bħalma diġà għedna, tidħol f'darbtejn, nistgħu inkassmuha actar bil cumdità, biex nħallu il ŭisa għal ħŭejjeġ oħra.Imma *L'Aħħar assalt tal Forti San Michiel* jibka' sejjer, bla ma jakta' katt; u *Tŭieldet minn ġdid* jiżżeŭŭak miegħu, chif icun jakbel għal dac li jitlob il *Habib*.

—Hareġ il *Messaġgier Malti tat Kalb ta Gesù* tax-xahar ta dicembru, li aħna ma nixbgħu katt nirriccmandaŭħ lill karejja tagħna, sguri li dejjem insibuħ imfaŭŭar bi ħŭejjeġ sbieħ u tal fejda, chif ma jistax jonkos taħt id-direzzjoni tal għaref u ħaddiem Patri Ŭigi Grech.Din id-darba,fost il ħŭejjeġ l'oħra, fiħ il *Milied*—dic il poeżija tas-Sur Ġann Mifsud-Bonici li chienet ħadet il premju fil *Concors* tagħna u dehret l'eŭŭel darba fil *Habib*. Fiħ ucoll articuli sbieħ ta *Dun Xand*, tal Cappillan Sisner, ta Dun Giusepp Farrugia u tal Procuratur Legali Dŭardu Axiak Mifsud, collha Chittieba tagħna.

—Il *Venerabda Arciconfraternita tas-Santissimu Rużarju u tal Ħniena*, f'lakgħa tal Fratelli collha li għamlet nhar il gimgħa ta kabel l'aħħar ŭaħda, għażlet, bil voti segrieti, għas-sentejn li gejjin, daŭn il Capijet: Rettur, Monsinjur Canŏncu tal Catidral Dun Ŭiġ Farrugia, Prelat tal Papa u Professur tal Filosofija—Prim-Assistent il Canŏncu ta San Paŭl Dun Manŭel Pulicin, DD.—Second-Assistent, il Magistrat Bascal Frendu-Azopardi, LL D. — Segretarju, ir-Reverendu u Nobbli Dun Salvinu Manduca—Procuraturi: Monsinjur Canŏncu tal Catidral Dun Paŭl Galea,J.C.D.,in-Nobbli Calcidon Manduca Testaferrata u ir-Reverendu Dun Bert Oletta—Consulturi: l'Avucat Robertu Ganado, il Procuratur Legali G.Muscat-Azzopardi, in-Nutar Pietru Bartoli, P.L. u ir-Reverendu Dun Nicol Trapani—Teżorier, il Canŏncu tal Catidral Monsinjur Dun Ŭiġ Debonu Cassia, DD.

—Ir-Reverendu Patri Lettur Giuseppi Xŭereb, J.C.D., tad-Dumnicani, kiegħed jagħmel, bħalma diġà ħabbarna, il priedchi tal Avvent bit-Taljan, fil Cnisja ta San Ġŭann; u fit-tnejn li għamel s'issa ŭira mhux biss chemm hu għaref u letterat, imma ucoll chemm għandu xeħta għall pulptu u chemm għandu cunfidenza miegħu. Mogħni b'dehen cbir mn'Alla u mixħut b'serietà cbira fuk li studju, Patri Xŭereb, li jaf tajjeb chemm ngħożżu il ħbiberija tiegħu, għad jissemma mhux biss haŭn Malta. Nifirħu lilu: u miegħu lill'Ordni Dumnican u lill Familja tiegħu.

—Nhar l'erbgħa li għaddeŭ, fis-Sala tal Università, ix-Xirca *Scientifico-Storica*,mkankla mill'Avucat Gustu Bartolu, għaddiet, bil voti collha, *Risoluzzjoni* ta fejda l'iżjed cbira. *Irsolviet* li titlob lill Gvern u lill'Iskof biex mill'actar fis jagħmlu dmirhom ħalli ma jibkgħux sejjrin jirvinaŭ l'ôpri cbar li jinsabu fil Cnisja ta San Ġŭann u fuk collox il pittura tas-sakaf, il qŭadri tal artali u il mużajc tal kobra, li huma msemmijin mad-dinja collha nisranija. L'eŭŭel, tchellem bl'Ingliż l'Avucat Bartolu, li, chif għedna, kankal din il biċċa sabiħa u tchellem tant tajjeb li chellu bosta applaŭsi; u, imbagħd, ŭieħed ŭara l'ieħor, tchellmu bit-Taljan l'Avucat Nericu Mizzi, il Procuratur Legali G. Muscat-Azzopardi, l'Avucat Arturu Mercieca M.A., Sir Richard Micallef,K.C M.G., is-Sur Albertu Camilleri u il Corunell Manchè; u, fl'aħħar, għalak bl'Ingliż l'Avucat Laferla, Segretarju tax-Xirca. Mexxa il Lakgħa il Professur Napuljun Tagliaferru, bħala President tax-Xirca; u chien hemm bosta mill'Imsieħbin, Maltin u Ingliżi, irgiel u nisa. Barra mill'Imsieħbin, chien hemm ucoll ħafna persuni oħra, Sacerdoti u Seculari, li jidħlu għal daŭn il Lakgħat bħala mistednin; u, fosthom, katgħa ġmielha Seminaristi. F'li stess Lakgħa, kabel dan li għedna, il Professur Laŭrenza għamel Taħdita bit-Taljan fuk chif chienu isiru, fi żmien is-Slaten, il festi tal *Eŭŭel ta Mejju* haŭn Malta u kal ħŭejjeġ sbieħ ŭisk, li nixtiekuhom jitfissru bil Malti, fuk in-nisel tal *Arblu ta Mejju*; u geŭ mdaħħlin bil voti segrieti *Msieħbin ġodda*—fosthom SIR JOHN BLUNT, li chien jinsab hemm bħala mistieden u ŭira li ħa pjacir cbir b'dac li ntkal fuk l'ôpri tal Cnisja ta San Ġŭann.

—Nifirħu lil daŭn ir-Reverendi Patrijet Conventŭali ta San Franġisc, li, nhar it-tlieta tal gimgħa l'oħra, f'Capitlu taħt id-direzzjoni tal Vigarju General tal Ordni, ir-Reverendissimu Patri-Majjistru Dumincu Tavani, li giè Malta apposta, laħku Capijet, chif sejjrin ngħidu: Provincjal, ir-Reverendu Patri-Majjistru Ŭigi Tonna-Barthet—Segretarju tiegħu, ir-Reverendu Patri Antonju Buħaġar—Gŭardjani: tal Belt, ir-Reverendu Patri Dovic Debonu, Definitur Perpetŭu; tar-Rabat ta Malta, ir-Reverendu Patri Salv Cassar; tar-Rabat ta Għaŭdex, ir-Reverendu Patri Giuseppi Attard; u ta San-Paŭl-il-baħar, ir-Reverendu Patri Giuseppi Caŭchi, Definitur Perpetŭu u Cappillan ta dic il Parroċċa. Il biċċa il cbira, ibda mil Provincjal, chienu diġà f'li stess setgħa fis-snin li għaddeŭ; u dan juri actar il fidi li għandhom Sħabhom fil ħeġġa u fl'imgiba taħħom. Fost l'oħrajn, ir-Reverendu Patri Dovic Debonu ilu Gŭardjan tal Cunvent tal Belt xi erbatax il sena, jecc mhux iżjed; u bir-rag un collu, għax trid tfittex u tarġa tfittex biex issib ragel bħalu, ragel ta dic il prâtca, ta dic il ħleŭŭa f'għamilu ma cull-ħadd, ta dic il ħila u ta dic il bżulija. Illum il ġurnata, il Cunvent ta San Franġisc tal Belt għandu ġabra ta Patrijet żgħażaħ, tŭajjbin u ħaddiema, li il Poplu cbir li jiffreqŭenta cull jum dic il Cnisja jinsab mokdi minnhom bl'akŭa serietà u bl'isbaħ ħrara.

—Is-Sunett li gibna illum hu ta żagħżuħ—żagħżuħ ħafna—li chiteb l'eŭŭel darba bil Malti: iżda, bħalma taraŭ, hu żagħżuħ li fiħ ŭisk x'tittama minnu, għax mil ħsiebijet u min-nisġa taħħom juri li m'hux sajjem mil *Letteratura*. Nifirħulu.

CANNIBALI

(NIES JIECLU IN-NIES)

Daŭn il ġranet, ŭaslu Londra minn kieħ l'Africa żeŭġ Missjunari, ir-Reverendi Studd u Buxton, biex jiġbru chemxa flus cbira, ħalli biha icunu jistgħu icomplu il Missjoni taħħom fl'artijet tal poplu Njam-Njam.Daŭn innies għad m'ilniex nafu bihom ħlief xi erbgħin sena u huma minn daŭc is-salvaġġi li jieclu il laħam tan-nies bħalhom. (imsejjħin *cannibali*, jigifieri *clubin*, jeŭ aħjar *għandhom mil clieb*).

Il Missjunari, chif kalu huma, sbarcaŭ f'Mambosa, f'kieħ l'Africa, u bakgħu sejjrin bil Ferrovija sa *Port Florence*, fuk il għadira ta *Victorja Njanza*, li tchellimna darb'oħra fukha fil *Habib*. Firdu il għadira b'dgħajjsa; u, imbagħd, dakka b'aŭtomobbli

---

ħbula ma dac l' arblu u mal ctajjen, u ħdeŭ jiġbdu bħal imgienen : b' mod li l' għedeŭŭa chienu jiġbdu minn barra, u il Maltin chienu jiġbdu minn geŭŭa. Issa għal dan il ġbid geŭ jiġru b'ħeġġa cbira għall għajnuna iż-żgħażaħ collha u ċorma cbira ta nisa.

Sa haŭn chienet ŭaslet il għażiża Malta tagħna, xħin il Cavalier Pompilju Savelli resak ħdejn mara ta ġmiel li ma bħalu u kalilha:«Marozza, mur iġri il Forti ta Castilja u għid lir-ragel tiegħec Sansun li ifittex jigi malajr bis-suldati tiegħu, biex jatina ajjut: anzi, jecc jirnexxilec tiltaka' ma dac ix-xitan ta Diegu Braccioforte, għidlu, jecc jogħġboc, li għandna bżonnu ħafna, u li kiegħdin nistenneŭħ: għaliex haŭn jaħtieġ icollna suldati tajjba, kalbiena u li ma jibżgħux mil meŭt; ġà la darba l'infern donnu kam collu contra tagħna. Għid ucoll lill Ciccu Dè Costanzo, il campanar tat-torri, biex idokk għall'ajjut. — Xħin kallha dan collu, raġa mar jitkabad mat-Toroc, li chienu gejjin jiġru għall'assalt.

Marozza irħiet malajr il ħabel u marret tiġri chemm tiflaħ tgħid lil żeŭgħa; imma xħin ŭaslet f'nofs il pont, semgħet tant tnabar itanbru u dakk ta trombi li itarrxulec moħħoc u il kanpiena tat-Torri chienet ġà bdiet idokk bis-sħiħ. Tfajjel ta xi tnax il sena, li chien jiġri daks ir-riħ, chien ġà mar il Birgu biex ixerred ix-xniegħa li il Forti San Michiel għoddu ŭaka' taħt idejn il Misilmin.

Marozza, f' inkas milli trodd salib, chienet ŭaslet il Forti ta Castilja, u rat il żeŭgħa Sansun ilesti canun ħdejħ, u bdiet tgħidlu hecc: « Piet, il Forti San Michiel dalŭakt jaka' taħt idejn it-Toroc, mur iġri bis-suldati tiegħec jecc tas seŭ tħobb il pajjisec u'r-Religion mkaddsa tagħna. Bagħatni għalic il Cavalier Pompilju Savelli. U Barabba fejn hu ? M'hux miegħec?....

—Lè; Barabba jidħirli li mar il cunvent ma Fra Vitale.

Xħin sama dan, Sansun sejjaħ malajr il Cejlu Tonna, cugin tiegħu, il Ġacbu Bonnici, il Michiel Calli, iż-żeŭġ t' aħŭa Piju u Ġanni Bajjada, Ġacbu Cassar, Toni Ċappara, Ŭistin Tabuni u ftit oħrajn: għaliex il biċċa il cbira li chienu fil cumpanija tiegħu, chienu mxerrdin l'hemm u l'haŭn, u xi uħud minnhom ma chienux jifilħu ŭisk. Bi ħmistax minn daŭn il kalbiena suldati telak lejn il Forti San Michiel, fil ŭakt li il kanpiena tat-torri issuctat iddok bis-sħiħ u id-dakk tat-tnabar u tat-trombi chien għoddu jistordilec moħħoc. Il cbarat intant ħarġu minn djarhom armati sa snienhom, imma għajjenin u bil curazza mchissra f'chemm il banda. Fabju Torres, Ettore De Noto, Ġacomin Nava, Toni Desquanez, Pietru u Ġulju Cassia u xi ħamsa jeŭ sitt oħra, daŭna ucoll chienu mil cumpanija ta Sansun. Illi xħin ŭasal fil misraħ tal armi lemaħ salib tal għuda mŭaħħal fl'art, u taħtu chien hemm fanal mixgħul u l'art imħarbta collha u kal: «Suldati ! Atu gieħ lill mejtin, għax minn cull xifer tal art tielgħa bħal daħna tal meŭt, immorru aħna ucoll biex niltakgħu maħħa bħal chiecu sejrin mistiednin f'xi tieġ.» Daŭna il kalbiena siltu ix-xŭabel, u bdeŭ jitolbu bil mod għal ħuthom li ma chienux ilhom li mietu, għall Malta u għar-Religjon. B' chemm dmuħ ta ommijet, ta aħŭa, ta tfal iltiema ixxarrbet dic l' art ? Jirfes cull min igħaddi minn fukha b'kima cbira, għax ma chienx hemm gebla li ma ixxarrbetx bid-demm ta ħutna il Maltin !

(*Jissocta*)

u dakka bir-rota (*bicicletta*), bakgħu dieħlin, sa chemm, fl'aħħar, bil mixi, ŭaslu fl'artijet salvaġġi ta Njam-Njam, b'sebgħin ruħ maħħom, imħallsin minnhom, biex jarfgħulhom ħŭejjiġhom u juruhom it-triek.

Xi ktajja ta Njam-Njam lakgħuhom tajjeb: imma oħrajn għamlu għalihom: u iż-żeŭġ Reverendi beżgħu li sa hemm chellhom jaslu u dic chellha tcun l'aħħar siegħa ta ħajjithom (narġgħu ngħidu, chif kalu huma, għax mis-sebgħin ruħ li chellhom maħħom ħadd ma niżel l'Inghilterra).

Imm'aħna il bejod għandna setgħa cbira fuk daŭc is-siŭed tal artijet salvaġġi, għax iħossu bħal kima għalina; u hecc iż-żeŭġ Reverendi irnexxielhom idabbru rashom.

It-tnejn, iżda, ŭieħed ŭara l'ieħor, kabadhom id-deni chiefer ta daŭc l'artijet, fejn ix-xemx tisreġ b'killa ta sħana cbira; u it-tnejn chienu sejjrin iħallu gildhom chemm il darba taħt dŭiefer l'annimali feroci (ljuni u ljupardi) u fi ħluk il cuccudrilli (kalu huma).

Iż-żeŭġ Missjunari, ŭara tant taħbit u taktik il kalb, irnexxielhom igħammru għall Missjoni taħhom mal ktajja tan-nies ta Balinda, li huma msemmijin fost is-salvaġġi għad-draŭŭa misħuta li jieclu il laħam tal bniedmin. Daŭn in-nies feroci ta Balinda igħammru ma truf il Bosc bla kies tal *Pigmei* (nies kosra, donnhom tfal żgħar); u dac il Bosc għandu is-siġar tiegħu hecc għolja u magħkudin ma xulxin, li iż-żeŭġ Missjunari (chif kalu huma) biex firduħ minn tarf għall'ieħor, imxeŭ fiħ tliet ti jem sħaħ bla ma raŭ katt ix-xemx, għad li din chienet kiegħda tisreġ bil kaŭŭa taħħa collha fuk il kuċċata ta daŭc is-siġar....

Iż-żeŭġ Reverendi (Protestanti, biex niftehmu seŭŭa), chif sguratna l'aħbar li gietna fukhom minn Londra fid-29 ta novembru, bi ħsiebhom jarġgħu jitilku għal hemm malli jiġbru il flejjes cbar li għandhom bżonn; u bi ħsiebhom jieħdu maħħom ucoll il familji taħħom u xi żeŭġ żgħażaħ jeŭ tlieta, biex igħinuhom fil Missjoni ta Balinda.

Ħaġa ŭaħda biss ma tgħidx l'aħbar sabiħa li krajna fukhom: chemm il ŭieħed u chemm il ŭaħda iccunverteŭ s'issa minn daŭc in-nies feroci li jieclu il bniedmin bħalhom!

Minn gimgħa għal oħra.

29 ta Novembru—Ma nistgħux ngħidu li ma għaddejniex il kuddiem. Fir-Rapport tal Pulizja, li semmejniħ ucoll fl' aħħar numru, nsibu li *id delitti*, is-sena li għaddiet, telgħu elfejn, seba' mija u ħamsa; elf, tmien mija u ħamsa u tlietin actar mis-sena ta kabel! Issa, ta sebgħa fil mija mid-*delitti* ma nchixfux il ħatjin, u'l ħamsa fil mija biss minn daŭc li nchixfu geŭ meħlusin. Dan juri li fil pajjis il ħażen u'l għacs kegħdin joctru u fejn sejrin naslu ma nafux. Ħadd m'hu sgur minn ħŭejġu u minn ħajtu u ħadd ma jista' jafda fl'ieħor. U mbagħad ma tismgħax ħlief: « Għadna l' ura, għadna l'ura! » Tasseŭ li jonksuna tliet ħŭejjeġ, li mingħajrhom il pajjis ma jistgħax icollu ħajja; li huma valiġġa ta colljum, il Korti u'l Consill, imma għal daŭn il Gvern *għad* jaħseb; kegħdin f'rasu u kabel il ġudizzju nitma' li icun ħeles minnhom. Għal issa miexi bil *cataplasmi*, bil *mezzi misuri*, għax jaf li min imur kajla jasal kaŭŭi u sħiħ; imma x'naf il marid, li kiegħed inin, jilħakx imut kabel ma hu jaħseb biex jatiħ il medicina li tinħtieġlu. Chemm aħna sbieħ min jaf jarana! Bla valiġġa, minfrudin mil bkija tad-dinja bi ħsara cbira tal cummerċ; b' Korti, fejn il ħakk ma jistgħax isir sħiħ u b'Consill fejn ir-rieda tal poplu ma tgħodd xejn; aħjar minn hecc nistgħux ncunu?

1 ta Dicembru—Ħareġ ir-Rapport tal Contrellur fuk l'Istituti tal Carità tal Gvern. Minnu gejna nafu li il Gvern nefak għalihom fis-sena li għaddiet £s 62,,214, ankas mis-sena ta kabel £s 1,,141; u li żanżnu il genb l'ieħor għan-nisa mgiddmin, li huma erbgħin ŭaħda. In-numru tal imgiddmin b'hecc tala ħamsa u tmienin u sŭeŭ lil Gvern £s 4,,113.

—Nifirħu lis-Sur Salv Cachia Zammit, patrijotta mil akŭa u bosta drabi Consilier, tal *onorificenza* (C.M.G.) li għoġbu jatih ir-Re, li għaraf id-dehen cbir tiegħu u ried iħallsu ta chemm ħadem u seŭa lil pajjisu, chif kallu il Gvernatur bil fomm tiegħu. Ir-rgiel, in-nies tal fehma, li ma idurux ma coll riħ u għajnejhom mux għal gid tagħhom biss, ikimhom collħadd. L'*insenji* ta C.M.G. geŭ mogħtijin lilu minn idejn il Gvernatur fis-Sala tal Palazz kuddiem l'impiegati cbar tal Gvern u nies oħra mil akŭa.

4 ta Novembru—Raġgħu l'ura mil Canada mgħas-sittin *emigrant*, actar mgeŭŭħin minn kabel. Jaħasra! nkisuha tajjeb kabel, u ma ngħaġġlux fi ħŭejjeġ bħal daŭn, għax b'hecc nżidu għacs fuk għacs.

5 *ta Novembru*—Sajjetta, il Krendi, katlet żeŭġt aħŭa. Suldat inglis milli hemm distaccati Verdala ŭaka' minn għoli ta 50 filata u baka' fil colp. L'ebda gimgħa bla disgrazzi; dan tŭissija għalina biex nżommu dejjem ruħna mhejjia, għax il meŭt, chif kalilna Gesù Cristu, tigi fukna għal għarrieda, bħal ħalliel, mita ankas ncunu nistenneŭha.

—Fix-xahar li għadda tŭieldu Malta 510 (minhom 273 rġiel u 237 nisa) u mietu 384 (minhom 207 rġiel u 177 nisa); Għaŭdex tŭieldu 66 u mietu 45.

—Il Gvern neħħa il qŭarantina ma Salonicc.

Il Habbàr.

Ma dûar id-dinja.

Inghilterra — F'Barrow Lady Islington varat is-Super-Dreadnought *Emperor of India*.

— Chif għedna fil gimgħat li mgħoddija il biċċa tal *Home Rule* kiegħda titħaŭŭad dejjem iżjed. Il Colunell Huckman ma bażax igħid li hu icun onurat jecc icun mgħoddi ma Sir Curson bħala rivoluzzjunarju u xejn ma jibża' jecc il Ministru Seely jipprociedi contra tiegħu: hu assigura li 26 ufficial huma lesti sabiex jiccombattu man-nies ta Ulster.

— Is-sena li gejja il Prince of Wales jagħmel is-solitu vjaġġ ufficiali. Ġà kiegħed isir il prugramm. Actarx il Princep icun imsieħeb ma ħuħ il Princep Albertu bħal żeŭġ fizzjali fuk incrucjatur ġdid: il vjaġġ jibda fil ħarifa tas-sena li gejja u idum mill'inkas sena. L'Indja ma tigix miżjura din iddarba: iżda il Prince of Wales il kuddiem jagħmel vjaġġ ieħor apposta; mhux ankas insemmi mita iżur Malta.

Messicu—Il General Huerta ŭebbes rasu u il ħŭejjeġ kiegħdin jihaŭŭdu dejjem iżjed. Il Gvern ta li Stati Uniti ordna lill flotta tiegħu, li chienet tinsab fil Mediterran li tmur dritt fil Messicu: jingħad li seba' Generali abbandunaŭ il Huerta.

Suffragisti— Is-Sinjura Pankhurst kabel ma telket fuk il Majstic minn New York għall Plymouth, ŭara *meeting*, kalet li il Gvern ingliż fi ħsiebu jarrestaha malli tasal l'Inghilterra, iżda uried li ma jirnexxilux. Imma il Gvern din id-darba għaraf jagħmel u daħac biha, għax malli ŭaslet arrestaha bil qŭiet collu.

Disgrazzi— L'Areoplon ta Dancourt inkaleb u ŭaka' fuk il muntanji ta Taurus: tfarrac: iżda min chien fuku b'għageb cbir xejn ma ġralu.

— It-tren dirett minn Ruma għall Napli mħabba żball tas-sinjali ħabat ma tren ieħor tal merci f'li stazzjon ta Ceccanu. Sitt passiggieri tat-terza classi u li stess sinjalatur mietu u għoxrin bakgħu feruti.

Spjunaġġ—Telegramm minn Nancy (Franza) iħabbar li bniedem jismu Herman, xi żmien ilu chien fl'esercitu tedesc, ġiè arrestat bħala spjun.

Serk— Jingħad li qŭantità ta deheb u ġaŭhar tad-Duca ta Connaught geŭ misruka: issa ntgħaraf li chien ir-rigal li li stess Duca chien ta lill'Ajjutant tiegħu fl'occażjoni taż-żŭieġ.

Germanja—L'Imperatur chellu attacc ta influenza cbir u chellu iħassar l'appuntamenti collha li chellu għal gimgħatejn. L'Imperatrici, li hi infermiera perfetta, kiegħda ma dŭaru u għall cbira cura taħħa hu gej għall'aħjar.

L. M. C. G.

Fit-Teatrin tal Unjoni Cattolica.

Carlu il Bennej.

Il brava cumpanija *La Concordia* irrapresentat dan id-Dramm migjub bil Malti minn G. Cumbo, nhar il Ħadd, 30 ta Novembru f'li msemmi Teatrin. Il partijet chienu imkassmin hecc: *Mario Rinaldi*, is-Sur A. Argento; *Daniele*, is-Sur C. Camilleri; *Raimondo Lambert*, is-Sur G. Mercieca; *Carlo*, is-Sur L. Scicluna; *Egidio Villani*, is-Sur S. Cachia; *Elena*, is Sur O. Cumbo; *Antonio*, is-Sur G. Dimech; *Ferdinando*, is Sur C. Cremona; barra minn xi Atturi oħra secondarji.

In generali cullħadd għamel il parti tiegħu mill'aħjar, iżda, ŭara is-sabiħ Dramm *Bianca u Fernandu*, ħadd ma sata jagħmel figura seŭŭa, għaliex dan chien Dramm ta ġmiel cbir.

Nisperaŭ li *Carlo* jibni geŭŭa il ħajt dan id-Dramm minn f'loc *Egidio*, ħalli ma naraŭhx iżjed, almenu għal issa.

***

Fin-numru tal *Habib* tat-2 ta Dicembru, mita tchellimt fuk id-Dramm *Bianca u Fernandu*, għedt li l'Aŭtur hu is-Sur A. Lanfranco. Mhux hecc: jeŭ ħadt żball jen, jeŭ li stampatur ma karax seŭŭa: l'Aŭtur ta *Bianca e Fernandu* hu is-Sur Lubrano tal Isla. Ħakku ta min jafu għaliex għaraf ikiegħed bil malti ŭisk seŭŭa l'isemmi Dramm.

Verax.

AĦBAR TAJJBA.

Is-Sur Levanzin laħak Professur (*Professor of Dietology*) fil *College of Physicians and Surgeons* ta Boston. Din il catedra saret għalih e hi l'eŭŭel darba fid-dinja li f'Culleġġ tat-Tobba tŭakkfet catedra biex tigi mgħallma lilhom id-dieta. Nifirħulu u nżżuħ-ħajr talli din l'aħbar għogbu jatiha lilna, b'cartolina li gietna ilbieraħ fil-għaxija.

MOGĦDIJA TAŻ-ŻMIEN.

Accrexxittiv falz.

Bil caruni armat u kaŭŭi,
mil għedeŭŭa ninducrac;
jecc tcabbarni, niċċhien f'dakka,
li tiecolni sgur narac.

Titta.

L'aħħar Xarada chienet:

Ħal-liel—ħalliel.

Ma gietniex ħlief tifsira ŭaħda tajjba: tas-Sinjurina Jesie Borġ, mil Belt.